

A young woman with long brown hair, wearing a teal tank top, is smiling and hugging the trunk of a large tree. The background is a lush green forest with sunlight filtering through the leaves.

Magdaléna Gondolová

Cesta snívající ženy

MOTÝL

Copyright © Magdaléna Gondolová 2010
Design © Motýľ design 2010
Cover photo © Isifa 2010
Slovak edition © Vydavateľstvo Motýľ 2010

ISBN: 978-80-89482-02-3

Vytvorenie elektronickej verzie Dibuk, s.r.o., 2010

Magdaléna Gondolová

Cesta snívající ženy

VYDAVATELSTVO MOTÝL

Mám strašne ukecanú myseľ. Vlastne by sa dalo povedať, že patrí medzi moje najvýkonnejšie orgány. Neustále čosi produkuje a na mňa pritom vôbec neberie ohľad. Chrlí myšlienku za myšlienkou a v priemere aspoň každá desiata z nich ma rozladí, vytočí, zneistí, vystraší a privedie do pochybností. Kvôli tým myšlienkam sa potom strápnujem, rozčuľujem, panikárim a bývam otravnejšia ako kyanid.

To všetko je síce nepríjemné, ale ani zďaleka nie to najhoršie. Omnoho závažnejšia je skutočnosť, že moja myseľ ma sústavne zaplavuje aj snami. A čo je ešte strašnejšie, tie sny sa obvykle plnia. Samozrejme, v podobe, s ktorou moja myseľ jednoducho nepočítala. Asi nie je len ukecaná, ale aj nedôsledná, a keď sa už nedokáže ani na chvíľu zastaviť a vypnúť, mohla by byť voči mne aspoň natoľko férová, aby sny, ktoré mi vnucuje, domyslela do detailov. Ale ona nie; zásobuje ma len samými polotovarmi a potom to tak aj vyzerá.

Snívam napríklad o tom, ako veľmi by som si potrebovala odpočinúť... aspoň na týždeň. Na druhý deň sa zobudím s hnisavou angínou a horúčkou, ktorá div neroztrhne ortuť teplomera. Alebo snívam o tom, ako by sa mi žiadalo na nejaký čas vypadnúť z Bratislavy. Ani sa nenazdám a už som aj preč. Lenže v nijakej dovolenkovej destinácii, ale na malebnom slovenskom vidieku, kde každý deň od pol piatej rána okopávam vinohrad, aby som preklenula dočasne obzvlášť nepriaznivú finančnú situáciu. Tiež som vždy snívala, že chcem mať za muža nekonvenčného chlapa a muzikanta. Mám. Ale zároveň aj impotentu, invalidného dôchodcu – epileptika, ktorý si osem hodín denne prehráva na gitare stupnice a ja to musím počúvať, pretože bývam v jednoizbovom prenajatom byte.

Viem, že by som s tou svojou myslou mala čosi urobiť a konečne jej ukázať, kto je tu pánom. Dosiaľ sa mi to však nepodarilo, pretože kolotoč snov a odstraňovania dôsledkov ich plnenia ma zamestnáva natoľko, že na krotenie tej potvory nemám vôbec čas. Snívam však o tom, že si ho raz nájdem a v nemyslení sa vytrénujem tak, až tromfnem aj budhistických mníchov. To bude asi zase raz srandy...

Zaujímavé a dokonca aj pre mňa nepochopiteľné je však to, že napriek malérom, ktoré mi spestrujú takmer každý deň, sa správam, akoby som trpela neprestajnou stratou pamäti a každé ráno sa budím s presvedčením, že život je krásny, všetko perfektne dopadne a Murphyho zákony sú len vykonštruovaným literárnym fórom. S nesmiernym nadšením potom vstupujem do nového, vysnívaného dňa.

I tak si však považujem za povinnosť varovať vás, aby ste nespívali, lebo sa vám to splní. A potom vás už budem môcť iba privítať v „klube“.

Vydávala som sa mesiac po svadbe. Už na prvé počutie sa to síce zdá dosť podozrivé, no ja som to dokázala. Jasné – opäť som niečo pokašľala.

Bola to už moja druhá svadba v živote a manželova dokonca tretia, dalo by sa teda očakávať, že s podobnými ceremóniami budeme mať dostatočné skúsenosti a s prehľadom sa vyvarujeme všetkých hroziacich úskalí. Naopak! Zblbli sme snád všetko, čo sa dalo.

Do manželstva sme sa hnali, akoby nám horelo za päťami. A to sme boli obaja „veľkí“ a navyše sme spolu bývali pod jednou strechou už vyše troch rokov. Nebola som dokonca ani tehotná (na rozptýlenie mi celkom stačili tri dospievajúce deti z prvého manželstva). Ale hovorte bláznom, čo je rozumné.

Skrátka, už keď som dostala súdnu zásielku, v ktorej sa ukrývala mojím prvým manželom podaná žiadosť o rozvod

aj s vytýčeným termínom pojednávania, od samej radosti som nevyskočila meter dvadsať, ale okamžite som začala plánovať svoju druhú svadbu, pričom som aj môjho nastávajúceho pobláznila natoľko, že sme vedno prehliadli zopár drobností.

V prvom rade sme akosi opomenuli, že sa nestačí len rozviest, ale že rozsudok musí nadobudnúť ešte aj právoplatnosť. Svadobný deň sme preto suverénne stanovili presne na mesiac a deň po avizovanom termíne môjho rozvodu a to sme ešte mali dojem, že sme si nechali možno až zbytočne veľkú časovú rezervu.

Ďalšia drobnosť spočívala v tom, že svadbu sme chceli mať v kostole, pričom nám však ušlo, že nami stanovený termín spadá do predveľkonočného pôstneho obdobia, keď sa neso-
báši.

Obe vyššie uvedené skutočnosti nám však dopli až po tom, čo sme rozoslali svadobné oznámenia a pozvánky k svadobnému stolu.

V snahe zachrániť situáciu som sudkyni, ktorá ma rozvádza, napísala zúfalý list, kde som jej farbisto opisovala, ako veľmi potrebujem urýchliť nadobudnutie právoplatnosti rozvodového rozsudku, pretože sa „veľmi“ potrebujem vydať. Môj nastávajúci sa zasa pokúsil použiť všetok osobný šarm a uprosiť farárku, aby urobila výnimku a zosobášila nás aj počas pôstu. Márne však bolo naše úsilie. V stanovený termín sme sa proste zosobášiť nemohli.

Po krátkej porade sme dospeli k záveru veci viac nekomplikovať a pred pozvanými príbuznými a známymi sa tváriť, že sme sa z nejakého dôvodu museli zosobášiť už v predvečer svadobnej hostiny. Samozrejme – v skutočnosti sme tým všetko skomplikovali ešte viac.

Väčšine príbuzných a známych, ktorým sme to telefonicky oznamovali, pozývajúc ich namiesto do kostola priamo do reštaurácie, to bolo síce dosť jedno a niektorí sa možno aj potešili, že sa vyhnú nudnému obradu a hneď dostanú napiť a najesť (ja by som sa na ich mieste potešila tiež). Mojej

mame to však jedno nebolo! Za každú cenu potrebovala byť informovaná, čo sa to deje. Akčne sa teda vybrala na faru sťa by na rodičovské združenie prezvedieť sa, čo to jej dcéra zase vyparátila. Zdá sa mi, že sme potom nekomunikovali asi tri mesiace.

S nastávajúcim sme sa zhodli na tom, že keď už budeme pred ostatnými svadbu kamuflovať, treba to urobiť aspoň dobre; teda všetko musí perfektne klapnúť, na hostine musíme byť suverénni, milí, usmiati a pozorní.

Dopadlo to tak, že asi štyridsať ľudí čakalo pred reštauráciou na náš príchod takmer hodinu. Jednak to bolo spôsobené tým, že kamarátka mi došivala šaty doslova na poslednú chvíľu a aby sme to stihli aspoň skôr než hodinu „po funuse“, ja som jej pritom pomáhala. Okrem toho sa môj manžel zo samej nervozity pripil natoľko, že by neprešiel nielen po kladine, ale snáď ani po moste. Nakoniec sme sa pred tú reštauráciu predsa len nejako dotackali, manželovi sa s pomocou všetkých anjelov strážnych, ktorí mali práve službu, podarilo vyblabotať prejav, a po hodinke už boli aj tak všetci potúžení alkoholom dosť nato, aby si mozgy nezaťažovali hlúposťami. Vlastne to nedopadlo ani tak zle.

Mňa s manželom čakala, samozrejme, ešte druhá, tentoraz už ozajstná svadba. Tak sa stalo, že som sa vydávala mesiac po svadbe. Kostol sme už pre istotu zo scenára vylúčili a za prítomnosti dvoch svedkov, ktorých sme zaviazali prísnou mlčanlivosťou, sme si pred matrikárkou a nejakou poslankyňou povedali „áno“ a navliekli atrapy obrúčok, zakúpených v hračkárstve – keďže sme na nijaké iné nemali financie.

To „áno“ som totiž povedala už spomínanému nekonvenčnému impotentnému epileptikovi, ktorý nedostával ani halier invalidného dôchodku, pretože nemal oficiálne zaznamenaný dostatočný počet odpracovaných rokov.

Ak by sa však niekto domnieval, že moja „závratná kariéra“ sa rozbehla až vstupom do tohto manželstva, bol by na velikánskom omyle. Ona sa rozbehla už dávno predtým; niekedy si dokonca myslím, že hneď po mojom narodení.

Na svet sa mi podarilo predrať uprostred jednej októbrovej noci. Ja som síce chcela aj skôr, ale zabránili mi v tom, a tak som zostala uväznená v maternici so zamrežovaným, teda pardon – lekáorskymi stehmi zašitým – východom. V dôsledku tohto opatrenia som sa nemohla stať očitým svedkom príchodu „bratských“ ruských tankov, brázdiacich aj pod oknami pôrodnice, čo ma dodnes hnevá, pretože som zvedavá. No stará mama, krstná mama, aj babka mi o týchto udalostiach, ktoré ma zastihli v prenatálnom štádiu, rozprávali dostatočne farbisťo a často, takže akej-takej satisfakcie sa mi predsa len dostalo. Aj mama by mi o tom asi bola rozprávala, lenže ona vlastne nemala čo, pretože ju uväznili spolu so mnou, akurát, že ju na nemocničné lôžko. No, tak či tak, šesťdesiaty ôsmy nevidela, ale iba počula.

Zato mi veľa ráz rozprávala o sne, čo sa jej sníval tesne pred mojím narodením. Videla dievčatko v bielych pančuškách, držiace v ruke odkvitnutú púpavu a stojace v kotline uprostred dvoch brehov. Odrazu sa začali z oboch brehov – oproti sebe – rútiť stáda baranov; z jedného brehu čierne a z druhého biele. Už-už sa mali stretnúť a začať do seba vrázať rohami, keď vtom dievčatko fúklo do púpavy, všetko okolo sa vyjasnilo a barany sa namiesto bitky vyobjímali.

Znie to skoro ako biblické podobenstvo a moja mama si možno chvíľu myslela, že to čosi aj naozaj znamenalo. Ba istý čas – ako dieťa – som o tom bola presvedčená i ja. Cítila som sa byť povolaná zjednocovať svet, zmierovať rôzne rasy, náboženstvá, sociálne skupiny. Teraz si už tým podobenstvom taká istá nie som, pretože dosiaľ sa mi podarilo zmieriť akurát tak môjho

psa so susedovým (aj to len dočasne), no do rozporov a konfliktov som vtahovaná sústavne, takže v tomto smere rozhodne dosahujem výsledky oveľa pozoruhodnejšie. Samozrejme – nechtiac. Lenže to nikoho nezaujíma.

S otcom som mala vždy taký netradičný vzťah. Netradičné bolo už to – a najmä v tých rokoch – že na materskej dovolenke zostal so mnou on, a nie mama. Rodičom to tak vyhovovalo (mama totiž viac zarábala) a mne to bolo jedno. Aj tak sa na to nepamätám, no z rozprávania viem, že sme si vtedy s otcom výborne rozumeli a vzájomne sa dopĺňali. Údajne som vraj akosi nemala apetít, a tak rodičom jeden lekár poradil, aby mi do jedla pridávali pár kvapiek koňaku. Otec sa tejto rade preveľmi potešil a predmetnú medicínu mi kupoval a dávkoval so železnou pravidelnosťou a nesmiernou vytrvalosťou: pár kvapiek mne – zvyšok jemu. Mne sa síce apetít nejako mimoriadne nezlepšil, no otcovi sa vždy zlepšila nálada a všetky domáce práce vrátane starostlivosti o moju maličkosť zvládal s patričným nadhľadom.

Na otcovi bolo netradičné tiež to, že ho – ako syna podnikateľa a prvorepublikového politika – na začiatku päťdesiatych rokov zatkli, vyhlásia ho za spoločensky nebezpečný živel a ako takého ho hneď aj odsúdili na trest smrti. Napokon mal však „šťastie“ a vďaka niekoľkým amnestiám nedostal slučku, ale v base, či – lepšie povedané – v uránových baniach strávil len šesťnásť rokov. To bolo pravdaže pred mojím narodením.

Čochvíľa nato, ako opustil múry väzenia, sa mu podarilo splodiť ma a ani sa nenazdal, už zasa nebol slobodným mužom. No manželstvo je asi predsa len lepšie ako tie uránové bane. Nepříjemné však bolo to, že do mňa vkladal všetky svoje nádeje a pravdepodobne sa rozhodol, že čo nedokázal on, dokážem ja. Bolo to zlé rozhodnutie. Okrem iného zapríčinilo aj to, že sme boli prakticky po celý život na vojnovej nohe. Nešlo ani tak

o to, žeby som jeho požiadavkám vyhovieť nechcela, ale o to, že som im vyhovieť nevedela. Moja cesta bola totiž celkom iná a nech som sa snažila akokoľvek urobiť mu po vôli, vždy som pritom čosi pohnojila.

Aj nespokojnosť so mnou, respektíve s mojimi činmi, prejavoval otec netradične – nerozprával sa so mnou. Neviem presne, koľko daždivých dní v roku býva na Mallorke, no som si istá, že podstatne viac ako dní, počas ktorých so mnou otec komunikoval.

Keď vám nadávajú, dohovárajú, obviňujú vás alebo vám hoci sem-tam aj šupnú, je to mimoriadne nepríjemné. No keď sa s vami nerozprávajú, je to mučivé.

Ťažko som znášala „nemého“ otca a nikdy, dokonca ani doteraz, som si na to nezvykla. A to by sa dalo povedať, že už približne desať rokov máme absolútne harmonický vzťah – až na drobné výnimky totiž nekomunikujeme vôbec. Napriek všetkému mám otca rada. A vždy som mala. Veď preto to bolo pre mňa také bolestné.

Spomínam si napríklad, mala som vtedy asi desať rokov, a otec sa so mnou zase raz kvôli čomusi nerozprával; moje prosby, prihovárania sa a podobné verbálne pokusy o nadviazanie „spojenia“ nefungovali, to som vedela už veľmi dobre. Rozhodla som sa preto pre alternatívnu metódu – telepatiu. Keď som si večer líhala do postele, usilovala som sa k otcovi intenzívne vyslať myšlienky, v ktorých som ho prosila, nech sa len so mnou zhovára. A predstavte si – zabralo to! Ráno som vstala a on ma normálne pozdravil! A opýtal sa tiež, čo budem raňajkovať.

Podobná situácia sa potom zopakovala ešte niekoľkokrát a ja som začínala veriť vo svoje telepatické schopnosti. „Záhadu“ som však jedného dňa predsa len pochopila a jej vysvetlenie bolo až prekvapivo pragmatické. Otec mával po večernej pitke

jednoducho „okno“ a ráno zabudol, že sa so mnou nemá rozprávať.

Na telepatiu som však nezanevrela.

O čo menší byt sme mali, o to viacej návštev k nám chodievalo. V dvojizbovom byte som nebývala len s rodičmi, ale aj so starou mamou. A naozaj nemožno povedať, že by nás ľudia obchádzali. Takmer dennodenne k nám chodievala krstná mama, veľmi často babka, dvaja otcovi súrodenci, moji bratranci a silnú zostavu tvorili aj otcovi kamaráti z basy.

Na rozdiel od mamy, ktorá išla z bytu večne napchaného ľuďmi zošalieť a zo zúfalstva, len aby nemusela byť každý večer s celou tou perepúťou, sa zapísala na kurzy šitia, nemčiny a tuším aj makramé, ja som ako dieťa tie návštevy priam zbožňovala.

Najčastejšie som sa posadila niekam na zem, prezliekala bábiky, kreslila si, alebo stvárala niečo tomu podobné, a popritom som bola „samé ucho“, len aby mi neušlo ani slovko z toho, o čom sa zhovárali dospelí.

S nesmiernym záujmom som načúvala zážitkom spoza mreží, na ktoré sa často zvrtila reč. Všetko sa mi to zdalo úžasne dobrodružné. Pravda, otec s kamarátmi väčšinou nespomínali na mučenie, šikanovanie, ponižovanie a utrpenie, ale zamerali sa na zaujímavé osudy spoluväzňov, až grotesknú absurdnosť celého vtedajšieho väzenského systému, repliky bacharov, ktorí boli takí nevzdelaní a neinteligentní, až boli vtipní, a zopár veselých alebo dobre končiacich príhod, keď sa väzňom podarilo vybabrať s bacharmi alebo dosiahnuť drobné víťazstvo, aj keď len v podobe dupľovanej porcie obeda. Neuvedomovala som si celkom, že to všetko boli len omrvinky nádeje, na ktorých sa aj tak ihneď popásla nenásytná beštia neľudskosti. No myslím, že sa na to snažili zabudnúť aj tí muži, ktorí prešli peklom rozpáleným pre politických väzňov

a tiež myslím, že napriek snahe sa im to – prirodzene – nedarilo. V ich duši zostali už navždy stopy strachu, krutosti, nenávisti. A každý z nich musel s nimi žiť a každý z nich sa s nimi vysporiadaval po svojom.

Čo ma však na tých príbehoch zaujalo úplne najviac, neboli ani tak ich vonkajší dej, ako vnútorný obsah, dýchajúci súdržnosťou a spolupatričnosťou, tou obrovskou silou ubíjaných, slabých a utláčaných; tou silou, ktorá v ľuďoch ožíva ako zázračná zbraň, ako Excalibur, takmer vždy len v tých najextrémnejších a najvyhrotenejších situáciách. A len čo pominú, opäť sa stráca a ľudia si zasa s odhodlaním dravcov začínajú vzájomne hľadať smietky v očiach. Mňa to však napriek všetkému unášalo k snom o navždy trvajúcej súdržnosti a spolupatričnosti a ten opojný pocit ma naplňoval natoľko, až mi na tele naskákali zimomriavky a nepochybovala som o tom, že ľudia sú dobrí.

Na jedného z bývalých väzňov si spomínam obzvlášť. Dokonca sa s ním dodnes sporadicky stretávam, hoci s mojím otcom sa – ktovie prečo – prestali priateliť už dávno. Išlo vraj o čosi podobné neprekonateľným rozdielom v názoroch; ja si však skôr myslím, že išlo o hľadanie tých smietok v očiach, ku ktorému relatívny dostatok a sloboda zvädzajú.

No nech už to bolo tak či tak, faktom je, že tento človek mi už v detstve, keď som mala asi šesť rokov, otvoril obzory, o ktorých som dovtedy len tušila, ale nevedela, a ktoré ma okamžite fascinovali. Jednoducho som cítila, akoby som sa vďaka nim dostala „domov“ a bola som si absolútne istá, že v nich zotrviem už nastalo.

Ten pán čítaval – za socializmu zakázanú – „ezoterickú“ literatúru, poznal sa s jasnovidcami, ľudovými liečiteľmi, rozvíjal teórie o mimozemských civilizáciách a predovšetkým o tom všetkom filozofoval, hľadajúc zmysel a poslanie existencie ľudského pokolenia.

Je pravdepodobné, že keby som sa o týchto „veciach“ nedozvedela od neho, dozvedela by som sa to niekedy inokedy, nejako ináč, od niekoho iného. No to všetko sú len špekulácie. Faktom je, že som sa to dozvedela práve od neho a som mu za to nesmierne vďačná. Dnes už s mnohými jeho názormi nesúhlasím a nestotožňujem sa ani s mnohými jeho činmi, ale to nijako nezmenšuje dar, ktorý mi priniesol a ktorý mi do duše vliaval živú vodu istoty, že svet, o akom som predtým len snívala, skutočne existuje. Bola som rozrušená, šťastná a namiesto rozprávok som hltala knihy o lietajúcich tanieroch, záhadných príbehoch, magických schopnostiach niektorých ľudí. Tam som sa stretla aj s už spomínanou telepatiou, ale aj s hypnózou, pojmami ako „karma“, „samsára“, „reinkarnácia“ a podobne. Túžila som sa o tom dozvedieť všetko, túžila som to všetko pochopiť, túžila som milovať, pomáhať a rozdávať.

A na tom sa nič nezmenilo dodnes. „Ezoterika“ pre mňa nebola rozptýlením, ba dokonca ani životným štýlom; šlo o niečo úplne iné – vtedy, v šiestich rokoch, som si spomenula, že ja som jej súčasťou. No a čo už s tým spravíte? Nič! Budete proste žiť ako jej súčasť.

Niežeby sa navonok čosi dramaticky zmenilo; naďalej som sa hrala, bicyklovala, korčuľovala, prechádzala; naďalej som prežívala svoje strachy, bolesti, svoje šťastia a lúbosti; naďalej som snívala a život nebol pre mňa ani ľahší, ani ťažší. Jediné, čo sa zmenilo, bolo moje vedomie o tom, kam patrím. Zároveň však musím povedať, že ono vedomie mi nedovoľovalo robiť isté veci a zasa naopak – robiť iné veci – sa mi stalo prirodzeným. Ľudia to obvykle veľmi nechápali, a tak som si už v rodinnom kruhu vyslúžila prívlastky ako „burička“, „opozíčiarka“, „rebelka“, ba i „neverkyňa“. Ja som tiež veľmi nechápala, ako na tieto pomenovania prišli, ale nebolo v mojich silách vysvetliť im, že sa mýlia. No a dnes si dokonca myslím, že – z ich pohľadu – sa ani tak veľmi nemýlili.

Keďže mama spočiatku počúvala rozprávania toho pána – filozofa s rovnakým zánietením ako ja, bola som presvedčená, že to všetko aj cíti a prežíva rovnako ako ja. No – neprežívala (asi).

Ako som sa dozvedela, keď som si zase raz vypočula rozhovor dospelých, na jednej strane ju to síce lákalo, ale na druhej strane mala aj nesmierne výčitky, že – ako katolíčka – záujmom o takýto „pofiderný okultizmus“ pácha snád aj smrteľný hriech. A ešte doň vťahuje aj svoje dieťa. Oouu! Veci bolo treba riešiť.

Návštevy dotyčného pána sa obmedzili a rodičia – ako jeden „muž“ – zavelili, že odteraz sa bude chodiť každý týždeň do kostola. Vec to však nebola taká jednoduchá, ako by sa zdalo.

Rodina, z ktorej otec pochádzal, totiž nebola len rodinou podnikateľov a osôb verejne činných, ale aj starou evanjelickou rodinou. Otec je síce veriaci, no nemyslím si, že by mu v skutočnosti nejako veľmi záležalo na tom, či by šiel do kostola evanjelického, katolíckeho, alebo či by vôbec nejaký kostol bol. Čo sa pamätám, do kostola zvykol zavítať len na Vianoce a Veľký piatok a asi by neutrpel nijakú vážnejšiu traumu, ak by tam nemohol merať cestu ani na tieto sviatky. Problém bol v čomsi inom.

Náhly zápal za tradície a idey evanjelizmu rozpútala v otcovi moja babka, mamina mama a jeho svokra. Táto dáma, len o niekoľko rokov staršia od otca (keďže medzi mamou a otcom je vyše pätnásťročný vekový rozdiel) vystupovala zasa ako bigotná katolíčka. Ako to už býva medzi svokrami a zaťmi, tak to bolo aj medzi otcom a babkou – nijakú veľkú úctu ani lásku k sebe neprechovali a keby mohli, asi by sa vzájomne topievali v lyžičkách vody. No predsa len – bolo treba zachovať isté spoločenské dekorum, a keď už aj vstúpiť do otvoreného konfliktu, tak aspoň za niečo dostatočne dôstojné.

Rozličné vierovyznania sa v tomto prípade ukázali ako vynikajúca príležitosť. Otec a babka vytvorili medzi sebou akési *pásmo Gazy* a obaja sa usilovali čo najviac preniknúť na územie toho druhého. Babka považovala za zákerný útok, ba priam

atentát, že si otec presadil, aby ma pokrstili v evanjelickom kostole a aby sa aj on s jej dcérou zosobášili v evanjelickom kostole. Babka bola však žena činu a na otca vyslala odvetnú strelu. Donútila ho zosobášiť sa s mamou ešte raz, tentokrát v kostole katolíckom. Otec obrad sabotoval tým, že sa ho zúčastnil so značným množstvom promile alkoholu v krvi, ale pocit babkinho víťazstva to nijako nemohlo ohroziť.

Preto nebolo také jednoduché rozhodnúť, do akého kostola vlastne budeme chodiť. No keďže som už bola pokrstená v evanjelickom, víťazné body si pripísal opäť otec. Ale ak si myslíte, že ma do toho evanjelického kostola sprevádzal on, tak to ho nepoznáte. Chodievala som tam nedeľu čo nedeľu s mamou – katolíčkou, a otec zatiaľ zostával doma s vysvetlením, že niekto predsa musí pripraviť nedeľný obed.

Babka zúrila (pravdaže decentne a neverejne) a potajme možno pripravovala aj „atómovú zbraň“, ktorú vo vhodnej chvíli vystrelí, ja som bola maximálne otrávená predstavou, že budem musieť kdesi hodinu sedieť a tváriť sa, že počúvam niečo, čo ma vlastne nijako špeciálne nezaujímalo a mama pociťovala zodpovednosť za môj duchovný život a zároveň – len čo zistila, že v onom evanjelickom kostole funguje aj spevokol – vycítila veľmi korektnú príležitosť ako byť po večeroch doma ešte menej a okamžite sa do spevokolu prihlásila.

Napokon som usúdila, že v tom kostole to nie je zase až také utrpenie. Celkom stačilo, keď som sa tvárila primerane vážne a hlbavo, občas som sa spolu s ostatnými postavila a pri východe z kostola hodila do „zvončeka“ päťkorunáčku, ktorú mi predtým mama vtisla do ruky.

Zostatok času som si mohla ľubovoľne snívať a to som teda využívala naplno. Niekedy sa mi stávalo, že som sa započúvala aj do kázne, a tak ku mne postupne prenikali informácie o osobe Krista. Slovo k slovu, udalosť k udalosti a čoskoro som už

mala vybudovaný pomerne komplexný profil Ježiša. Vnímala som ho ako muža veľmi tolerantného, súciteľného, láskavého, muža, ktorý bol tiež súčasťou „ezoteriky“; ako muža, ktorému ľudia nerozumeli, krivdili mu, nespravodlivo ho trestali a osočovali a on sa pritom musel cítiť tak strašne sám. Čudujete sa, že po pár bohoslužbách som už bola do Krista po uši zamilovaná? Tá láska sedemročného dievčaťa by sa ťažko dala nazvať platonickou; hej, bola to síce láska „virtuálna“, ale rozhodne so všetkým, čo k láske patrí. (Okrem toho – nebola som nijakou neskúsenou husičkou; stihla som byť už zamilovaná napríklad do krasokorčuliara Ondreja Nepelu, do mládenca bez ruky, ktorý cestoval v rovnakej električke ako ja s mamou, do bratranca, ktorý si ako parašutista odkrúcal dva roky základnej vojenskej služby v nejakom českom zapadákovke a určite aj do ďalších, na ktorých si práve nespomínam.)

V každom prípade však môžem povedať, že Kristus bol čosi iné; akoby som prvý raz milovala naozaj a bezvýhradne. Zaspávala som s jeho obrazom pod viečkami a v snoch sa odvíjali deje, ako ho neopúšťam ani pod krížom, ako sa s ním naposledy bozkávam, objímam, ako všetkým vykričím, že sú zberba nechápavých a krutých tupcov, ktorí odsúdili toho najlepšieho z nich... Občas som snívala aj o tom, že ho pred smrťou zachraňujem a potom spolu žijeme a nekonečne sa milujeme. Rodičia by určite neboli nadšení s výsledkom ich pokusu o moju náboženskú výchovu. Našťastie – na ich aj na moje – celú pravdu nepoznali, ale dostatočne ich iritovali už aj moje oduševnené poznámky prednášané na obranu „môjho“ – verzus „ich“ Krista. Ten „ich“ sa mi zdal totiž len paródiou „môjho“, spravodlivého a láskyplného; ten „ich“ bol príliš materialistický, príliš netolerantný, príliš prísny a – vôbec – príliš na obraz „ich“. „Ich“ Kristus bol moralista, podnikateľ a bankár; „môj“ Kristus bol žobrák a bezdomovec.

Muselo byť komické a šokujúce, keď im toto všetko vykričalo sedemročné decko – pravda – svojím slovníkom – a ešte sa pritom tvárilo ako advokát, ktorý má za sebou dlhú kariéru

plnú víťazstiev. Vlastne sa ani nečudujem, že ma vtedy babka s patričným zadosťučinením nazvala „pohanským nevercom“. Lenže ona netušila, že to nehovorilo sedemročné decko, ale zamilovaná žena; a keď sa taká ocitne v *pásme Gazy*, môže byť z toho hotová pohroma.

Dve ženy zohrávali počas môjho detstva a dospievania úlohu anjelov. Obe som milovala a obe boli nekonečne trpezlivé a absolútne nesebecké. Jedna z nich vedela rozprávať tak krásne a pútavo, že tromfla aj Dobšinského spolu s Němcovou a navyše so mnou ochotne vchádzala do fantastického sveta hier. To bola stará mama, otcova mama.

S tou druhou sa zasa nádherne snívalo, vystrájali sa všetky možné bláznovstvá a spoznávalo sa všetko, čo vo svete za spoznávanie stálo. To bola krstná mama, otcova sesternica; to bola proste „Ivina“.

Stará mama prežila v živote hádam všetko a aj keď vďaka pokročilej koxartróze dokázala na staré kolená sotva kráčať, aj to len o paličke, vždy zostala ozajstnou dámou, prekypujúcou šarmom a charizmou ženy, ktorá akoby práve vystúpila z „veľkého“ sveta.

Hoci bol jej dôchodok žalostne nízky a navyše nemala ani vlastný domov, nikdy sa neopustila. Vždy bola dokonale upravená a voňala po fialkách. Po tú fialkovú voňavku ma z času na čas posielala do obchodu; a okrem nej som jej chodievala kupovať aj „ploskačku“ rumu a cigarety.

Sedávali sme spolu v kuchyni, stará mama popíjala rum a fajčila a ja som ju vždy prosila, aby mi z cigaretového dymu vyfukovala kolieska. Pravdaže to rada urobila a nikdy nezabudla dodať, aby som o tom (teda o tom rume a cigaretách) nehovorila nikomu. A to som zase rada urobila ja. Bolo to naše „tajomstvo“, aj keď o tom, samozrejme, všetci vedeli.

A pri takýchto príležitostiach som do nej dobiedzala, aby mi rozprávala, ako to bolo, keď bola malá. Všetky tie príbehy som už poznala naspamäť, lenže o to väčšie čaro pre mňa mali.

Stará mama bola dcérou učiteľa. Vyrastala v neveľkej lipťovskej dedine spolu so siedmimi súrodencami. A všetko, čo mi o svojom detstve rozprávala, sa mi zdalo nesmierne romantické, takmer rozprávkové; aj to, ako chodievali každý deň do školy niekoľko kilometrov cez horu, ako sa v zime brodili v hlbokom snehu, ako krmili domáce zvieratá, ako sa hrávali na lúčkach alebo na dvore, ako k nim raz za rok chodievala krajčírka, ako navštevovali starého baču, ako spolu s mamou pomáhali chorým.

A stará mama rozprávala aj o tom, ako dospievala a čo sa dialo v jej živote ďalej. Vedela som, ako prežívali prvú svetovú vojnu, ako si urobila kurz pre sekretárky, ako odišla do Bratislavy a zamestnala sa tam na pošte, ako sa čoskoro nato vydala, ako ťažko si zvykala na zložitú povahu svojho manžela, ako sa spolu nasťahovali do veľkej vily pod hradom, ako sa jej postupne narodili tri deti (najmladšie z nich bol môj otec), ako počas Prvej republiky chodievala s manželom po všetkých plesoch, divadlách, pretože ho musela reprezentovať, ako chodievali na večere do Viedne, cestovali po svete, ako musela dohliadať na prevádzku firmy, ktorú vlastnili, ako sa stretávala s vtedajšou „smotánkou“... a potom – ako prišla druhá svetová vojna, ako sa bála o syna (môjho otca), ktorý sa stal partizánom, ako sa bála o svojho muža, ktorý zasa pôsobil v československej exilovej vláde, ako sa tešili, keď sa vojna konečne skončila... a ako hneď nato starý otec zomrel, ako vedenie firmy prebral môj otec, ako im – opäť čoskoro nato – komunisti všetko zobrali, ako prišla (už navždy) o vlastnú strechu nad hlavou, akú hrôzu prežívala, keď si vypočula rozsudok smrti vynesený nad otcom, ako zavreli aj jej dcéru a druhého syna poslali na nútené práce, ako...

Stará mama rozprávala a rozprávala, ochotne odpovedala na každú moju otázku a napriek všetkému, čo prežila, v nej nebolo

ani štipky zatrpknutosti, zato lásky a radosti mala aj na rozdávanie.

So starou mamou sa aj úžasne hrávalo. Nikdy mi nepovedala, že nemá čas, nikdy ma neodbila, že sa jej práve nechce, že je unavená alebo ospalá. Celé hodiny bola ochotná nakupovať v „mojom“ obchode, „piecť“ so mnou torty a zákusky z plastelíny, stavať domy a zámky z kociek, vystrihovať papierové bábiky, navliekať mi do ihly niť a na jej konci robiť uzlíky, aby som mohla nemotornými stehmi šiť garderóbu pre moju Barbienku.

Stará mama bývala aj „farárom“, ktorý sobášil mojich plyšákov a vždy po obrade sme im v hračkárskych riadikoch vystrojili svadobnú hostinu. A tiež sme s hračkárskym telefónom volávali „archanjelovi Gabrielovi“. Stará mama s ním telefonovala tak presvedčivo, že som ani na chvíľu nezapochybovala, že sa naozaj zhovára s ním, a že jej osobne odpovedá na moje otázky, ktoré mu tlmočila.

Vždy pred Vianocami sme písavali listy Ježiškovi (to som do neho ešte nebola zamilovaná); ja som diktovala zoznam darčiekov, po ktorých som túžila a stará mama písala. Večer sme položili list na okno obývačky, kde stará mama spávala; ráno som ju zbuntošila už hádam o piatej, aby som sa pozrela, či anjeli list naozaj zobrali. A veru vždy bol preč a po anjeloch tam zostala aj nejaká stopa, napríklad v podobe pierka alebo pramienka strieborných anjelských vlasov. Stará mama nikdy nezabudla dodať, aké zvláštne zvuky v noci počula, tak sa vraj pre istotu schovala pod perinu, aby anjelov nerušila.

So starou mamou bolo super aj keď som dospievala. Mohla som jej povedať čokoľvek a nikdy ma direktívne neodsúdila. A veľmi veľa sme sa nasmiali.

Potom sa jej zdravotný stav náhle zhoršil a musela byť hospitalizovaná na geriatrii, kde sa o pacientov okrem lekárov starali aj mnišky. Stará mama, hoci mala ukrutné bolesti, nestrácala

zmysel pre humor ani, a to doslova, na smrteľnej posteli. Vždy, keď som ju prišla navštíviť, robila za chrbtami mníšok smiešne „opičky“ a grimasy. Až v jeden letný večer, vtedy som mala štrnásť rokov, navždy zaspala. Spolu s krstnou mamou – Ivinou sme ju poumývali, učesali a poobliekali do truhly a ja si pamätám, že mi ani najmenej nevadilo dotýkať sa mŕtvol.

Starú mamu pochovali, ale ja sa s ňou dodnes – keď mi je ťažko na duši – zhováram a prosím ju o pomoc a radu. Snáď jej tým neublížujem a neprivolávam ju naspäť do sveta, kam už nepatrí. Viem, že jej miesto je teraz kdesi inde.

Ivina mi bola čosi ako kamarátka aj mama zároveň. Nikdy sa nevydala a nemala vlastné deti, a pritom kdesi v jej vnútri zostal navždy aj kus detskej duše. Vlastnú mamu nepoznala, pretože mala sotva tri roky, keď jej matka vyskočila z okna, a to práve z okna budovy, ktorú dal postaviť starý otec a v ktorej zriadil tú svoju firmu...

Ivinu vychovali jej tety a Ivina sa neskôr s obdivuhodnou ochotou a nezištnosťou pomáhala starať o všetky deti v rodine. Keď som sa ja narodila, boli už moji bratranci a sesternice odrastené, a Ivina sa teda venovala mne. Pracovala v lekární ako magistra, no keďže nezohnala miesto v Bratislave, deň čo deň do práce dochádzala – vlakom cestovala do Šale. Bola som šťastná, keď ma sem-tam zobrala so sebou a mohla som jej pomáhať „predávať lieky“. Len čo som bola trochu väčšia, naučila ma správne čítať informácie na liekových škatuľkách aj na príbalových letákoch a onedlho som sa v tých farebných pilulách už celkom dobre vyznala, na čo som bola aj patrične „hrdá“.

Keď mala Ivina voľno, chodievali sme kade-tade. Niekedy do múzeí, galérií, na Hrad, do divadla, do kina, inokedy na Železnú studienku, na Kolibu, na Devín. Často sme chodievali aj na Zochovu chatu, Pezinskú babu, do Harmónie. No a cez leto sme pravidelne celý jeden mesiac trávili „na cestách“, pričom

sme skoro vždy prešli, s početnými zastávkami, takmer celou republikou – od Šumavy až po Michalovce. Nikdy sme nevynechali návštevu Prahy, ktorá pri našich potulkách predstavovala akýsi „pevný“ bod a nikdy som sa nevedela nasýtiť jej, pre mňa takej prítlačivej atmosféry, kde to vrelo životom a kde bolo stále čo pozerat.

A potom sme si vyberali „destinácie“ podľa nálady; pár dní sme pobudli v horách, pár dní sme sa kochali historickými pamiatkami, potom sme zasa „zabehli“ do hôr, „zablúdili“ do nejakého ďalšieho mesta... Aj vďaka týmto „cestovným“ letám som spoznala hádam každý kút Slovenska a Česka a neskôr som mohla tieto krásne miesta poukazovať zase svojim deťom.

S Ivinou som sa nikdy nenudila. Aj keď sme náhodou nejakú zábavu práve nevymysleli, akosi sa nám vždy prihodilo niečo neočakávané, čo nás dostatočne rozptýlilo, zabavilo alebo prinútilo riešiť „krízové situácie“. Párkrát sme boli na dovolenke aj „vonku“; v Bulharsku, Maďarsku, Poľsku, Juhoslávii, a raz dokonca aj v Západnom Nemecku, ale základ tvorila predsa len – vzhľadom na finančné možnosti aj aktuálnu politickú situáciu – domáca turistika.

Prirodzene, že sme snívali aj o tom, aké by to bolo, keby sme mali viac peňazí; čo všetko by sme si kúpili, kam všade by sme šli, do akého domu by sme sa nasťahovali... Ivina pravidelne podávala Športku a pravidelne nevyhrávala, ale to nám nebránilo, aby sme mali – na papieri – „preinvestovanú“ celú prvú cenu.

Nuž a keďže budova, dedičstvo otca a jeho súrodencov po starom otcovi, ktorá – vtedy sme si aspoň tak mysleli – raz a navždy prešla do vlastníctva „pracujúceho ľudu“, sa nachádzala v centre mesta, hneď vedľa električkovej trate, nedalo sa ju prehliadnuť. Vždy, keď sme sa s Ivinou viezli okolo, zasnívali sme sa, aké by to bolo, keby to bolo... teda – stále naše. Ja som vždy vravela, že by som tam robila servírku (v tom období sa mi toto povolanie zdalo mimoriadne atraktívne) a Ivina ma zasa vždy presviedčala, že ako majiteľova dcéra by som hádam mohla